



MARIESTAD

Plan mot diskriminering och kränkande behandling

Ullervads skola och fritidshem

Läsår 2020/2021

Antagen
Mariestad
2020-11-03

1. Inledning.....	3
1.1. Syfte.....	3
1.2. Ansvar.....	3
2. Uppföljning, utvärdering och analys av föregående års plan.....	4
2.1. Främjande och förebyggande åtgärder föregående läsår	4
2.2. Kränkingsärenden/diskriminering/trakasserier/sexuella trakasserier.....	5
2.3. Analys av främjande och förebyggande åtgärder samt kränkingsärende, diskriminering, trakasserier eller sexuella trakasserier	5
3. Undersök risker och hinder i verksamheten för innevarande läsår.....	6
3.1 Undersök	6
3.2 Metod/kartläggning.....	8
3.3 Analysera.....	8
3.4 Planerade åtgärder för läsåret.....	10
4. Delaktighet och förankring av planen (samverkansskyldighet)	12
4.1 Barns/elevs delaktighet.....	12
4.2 Medarbetares delaktighet.....	12
4.3 Vårdnadshavarens möjlighet till delaktighet.....	12
5. Rutin/åtgärder vid händelse av konflikt, diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande behandling	13
5.1 Rutin vid konflikt mellan barn/elever.....	13
5.2 Rutin när barn/elev kränker/trakasserar/sexuellt trakasserar annan/annat barn/elev.....	13
5.3 Rutin när personal kränker/diskriminerar/trakasserar/sexuellt trakasserar barn/elev	15
5.4 Rutin för hur vårdnadshavare ska göra för att anmäla diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling.....	16
5.5 När rektor kränker/diskriminera/trakasserar/sexuellt trakasserar barn/elev.....	16
5.6 När verksamheten diskriminerar barn/elev	16
6. Referenser	17
7. Bilagor	18
7.1 Definitioner.....	18
7.2 Lagstiftning och styrdokument.....	20
7.3 Anmälningsskyldighet	21



1. Inledning

Som stöd för arbetet mot diskriminering, kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier ska varje förskola/skola utarbeta en plan mot diskriminering och kränkande behandling. Arbetet med planen inkluderas i det systematiska kvalitetsarbetet. Planen kan ses som en dokumentation av det främjande, förebyggande och åtgärdande arbetet och den ska upprättas årligen för varje verksamhet inom förskolan och skolan.

I planen ska det finnas aktiva åtgärder för de främjande och förebyggande insatserna som bygger på kartläggningar och utvärderingar av tidigare års arbete. Där ska det finnas en beskrivning av vilket arbete som planeras och vilka rutiner som gäller. Planen ska beskriva hur barn/elever, vårdnadshavare och medarbetare medverkar i det främjande och förebyggande arbetet.

Arbetet med de aktiva åtgärderna ska skriftligen dokumenteras. Arbetet med aktiva åtgärder innebär att bedriva ett förebyggande och främjande arbete genom att:

1. Undersöka om det finns risker för diskriminering eller repressalier eller om det finns andra hinder för enskildas lika rättigheter och möjligheter i verksamheten
2. Analysera orsaker till upptäckta risker och hinder
3. Vidta de förebyggande och främjande åtgärder som skäligen kan krävas
4. Följa upp och utvärdera arbetet enligt 1-3

Arbetet med aktiva åtgärder ska genomföras fortlöpande. Åtgärderna ska tidsplaneras och genomföras så snart som möjligt.

1.1. Syfte

Ullervads skolas plan grundar sig på bestämmelser i skollagen (2010:800), diskrimineringslagen (2008:567) och förordningen (2006:1083) om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling. Enligt dessa lagar ska skolan arbeta främjande och förebyggande för barns/elevs lika rättigheter och möjligheter samt mot diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande behandling. Ett steg i arbetet är att varje år ta fram en ny plan för detta arbete. Planen syftar till att säkerställa barns/elevs trygghet, studiero samt deras rättigheter.

1.2. Ansvar

Rektor Ullervad ansvarar för framtagandet av planen på enheten.

2. Uppföljning, utvärdering och analys av föregående års plan.

2.1. Främjande och förebyggande åtgärder föregående läsår

Föregående läsårs åtgärder på Ullervads skola och Fritidshem	Åtgärd uppfylld Ja/Nej
Mingel på skolgården första skoldagen. Alla elever träffas på skolgården och vi har en gemensam uppstart där rektor hälsar välkomna tillbaka, gemensam röris och mingel med bubbelvatten, melon och salta pinnar. Samarbete mellan föräldraföreningen och skola.	Ja
Fritidspedagoger leder rastaktiviteter.	Ja
Bokning av konsultation av EHT-teamets professioner för skola och fritids torsdagar.	Ja
Trygghetsenkät	Delvis genomförd
Trygghetsvandring/trygghetskarta	Delvis genomförd
Faddergrupper	Ja
Kolla över biblioteket utifrån: <ul style="list-style-type: none"> • Homosexuella • Etnisk tillhörighet • Böcker på andra språk • Bibel, Koranen. • Funktionsnedsättning 	Ja, delvis
På ett APT öka medvetenheten kring begreppet HBTQ, etnisk tillhörighet, ålder och trosuppfattning.	Nej

För att undvika att ett visst kön får förtur i tex elevråd, lottar vi av de intresserade deltagarna	Ja
Se över riskanalysmallen vid schemabrytande aktiviteter för att ta extra hänsyn till elever med funktionsnedsättningar.	Ja
På höstens lekdag räckte inte lunchen till alla elever förra året, beslutade vi att eleverna äter lunch inne i matsalen för att det skulle vara lättare att reglera.	Ja
Köpa in gula västar, så det räcker till all personal så att all personal kan bära.	Ja
På lågstadiet finns det vuxna med i omklädningsrummen i samband med idrott.	Ja, delvis

2.2. Kränkingsärenden/diskriminering/trakasserier/sexuella trakasserier

Under läsåret 19-20 har 17 st kränkingsärenden anmälts till rektor.

Hälften av anmälningarna gäller skolgården och det handlar främst om fysiska kränkningar. Vi bedömer att vi genom våra västar och tydlig vuxennärvaro samt genom aktiviteten "Rastskoj" har förbättrat och skapat större trygghet på rasterna.

Under året har vuxennärvaron på raster och i omklädningsrum förstärkts vilket inneburit att kränkningar på dessa platser minskat i slutet av året.

Vi har också fått synpunkter och frågor från föräldrar som gör att vi förstår att de inte är helt införstådda med hur vår plan mot diskriminering och kränkande behandling ser ut.

2.3. Analys av främjande och förebyggande åtgärder samt kränkingsärende, diskriminering, trakasserier eller sexuella trakasserier

Rastaktiviteterna är genomförda och upplevs positiva av personal. Personal upplever också att få/inga elever går ensamma på rasten. Personalen upplever att rastaktiviteten har inneburit en trygghet, då det finns en mittpunkt/samlingspunkt. Dock har vi inte gjort någon tydlig utvärdering från elevernas sida.

Konsultation med EHT har genomförts, men inte utnyttjats på grund av olika skäl bland annat schematekniska.

Trygghetsenkät gjordes under ht 19 men inte under vt. 20 pga. förändring i organisation. Enkätfrågorna behöver utvärderas och svaren behöver vi analysera på ett mer ingående sätt. Eleverna behöver göras mer delaktiga, såväl i frågeställningar som i analys av resultat

Trygghetsvandring Vandringen är gjord, men resultatet och analysen är inte genomförda.

Faddergrupper Arbetet i faddergrupper genomfördes under ht, men pga. Covid-19 så ställdes det in under vt 20.

Bibliotekets innehåll, utifrån diskrimineringsgrunderna Åk 6 gjorde en inventering av litteratur-utbudet utifrån diskrimineringsgrunderna. Detta ledde till analys och bra resonemang, men endast inom klassen, dock var inga andra klasser delaktiga. Någon bok sorterades bort, men inget nytt köptes in.

Undvika att ett visst kön får förtur Åtgärden har genomförts. Åtgärden i sig föranledde en diskussion som gjorde oss medvetna om risken att diskriminera utifrån också de andra diskrimineringsgrunderna undanröjdes.

Se över riskanalysmallen vid schemabrytande aktiviteter för att ta extra hänsyn till elever med funktionsnedsättningar. Ja, mallen har setts över, men den används i för liten utsträckning.

Köpa in gula västar, så det räcker till all personal så att all personal kan bära. Västar har köpts in och används för att synliggöra rastvärd och rastvärdens uppdrag. Trots detta framkommer i samtal med elever i trygghetsenkäter att elever inte ser vuxna på rasten. En orsak skulle kunna vara personals frånvaro som har varit extra påtaglig under pandemin så kan det ha glömts bort att vikarie också är rastvärd.

Öka medvetenheten kring begreppet HBTQ, etnisk tillhörighet, ålder och trosuppfattning har pga ny organisation och nya personer i organisationen har detta inte gjorts.

På lågstadiet finns det vuxna med i omklädningsrummen i samband med idrott. Ja, det finns alltid med åtminstone en vuxen vid ombyte, men det finns ju två omklädningsrummen

3. Undersök risker och hinder i verksamheten för innevarande läsår

3.1 Undersök

3.1.1 Kränkande behandling

Vi ser en risk med ett negativt språkbruk, kopplat till kränkande behandling.

Risk för kränkningar när elever undervisas av annan pedagog, än klassföreståndare i synnerhet på annan skola, tex slöjd, språkval och hemkunskap.

3.1.2 Sexuella trakasserier

Vi ser en risk med ett negativt språkbruk, kopplat till sexuella trakasserier.

Vi ser en risk med fysiska trakasserier, tafsningar under lek etc.

3.1.3 Kön

Vi ser en risk med ett negativt språkbruk, kopplat till kön.

Vi ser en risk att lekar kategoriseras som kill- resp tjej-lekar

3.1.4 Könsöverskridande identitet eller uttryck

Vi ser en risk med ett negativt språkbruk, kopplat till könsöverskridande identitet eller uttryck.

3.1.5 Etnisk tillhörighet

Vi ser en risk med ett negativt språkbruk, kopplat till etnisk tillhörighet, tex kommenterar hår och hud.

3.1.6 Religion eller annan trosuppfattning

Vi ser en risk med att elever undviker att medverka vid vissa tillfällen kopplat till religion eller trosuppfattning.

Vi ser en risk med ett negativt språkbruk, kopplat till religion eller annan trosuppfattning.

Vi ser en risk med okunskap hos skolans vuxna.

3.1.7 Funktionsnedsättning

Vi ser en risk med ett negativt språkbruk, kopplat till funktionsnedsättningar.

Vi ser en risk att elever med funktionsvariation inte får rättvisa förutsättningar vid NP.

Vi ser en risk vid schemabrytande aktiviteter eftersom detta kan vara energikrävande.

Vi ser en risk om vi inte använder oss av riskanalysmallen

3.1.8 Sexuell läggning

Vi ser en risk med ett negativt språkbruk, kopplat till sexuell läggning.

Vi ser en risk med ett negativt språkbruk, kopplat till Vi vuxna är inte tillräckligt normkritiska och därför förstärks heteronormen.

Vi ser en risk att vi vuxna tar för givet att alla barn/elever har en mamma och en pappa.

Vi ser en risk att en elev med samkönade vårdnadshavare utsätts för frågor och påpekanden.

3.1.9 Ålder

Vi ser en risk att yngre barn inte får vara delaktiga i elevråd.

3.2 Metod/kartläggning

På APT har alla medarbetare, genom samtal och utvärderingsfrågor, samt våra kvalitetsverktyg, kartlagt de risker och hinder som kan finnas i verksamheten och sedan sammanställt dessa. Vidare har skolkurator redogjort för det arbete som bedrivits och vilka risker som har upptäckts kring olika sociala och organisatoriska sammanhang på enheten.

Elevhälsoteamet har på olika sätt gjort observationer i klassrum/ undervisning i skola och på fritids samt på skolgården. Observationer är en del av det underlag som ligger till grund för den samlade bedömningen av analysen. Viss information inhämtats, via trygghetsvandring och trygghetsenkät samt utvärdering av förra årets plan mot diskriminering och kränkande behandling.

När kommande års plan utvärderas kommer ovan nämnda delar fortsatt ligga till grund för vårt främjande och förebyggande arbete för att förhindra att diskriminering och kränkande behandling sker. Trygghetsvandringar och trivselenkäter kommer fortsätta, som en källa där vi hämtar information kring elevernas upplevelser, men de kommer inte finnas med som planerade åtgärder i årets plan.

3.3 Analysera

3.3.1 Kränkande behandling

Risken med ett negativt språkbruk kan exempelvis leda till försämrad självkänsla och ett utanförskap.

Vi ser att det finns en risk att kränkningar inte utreds enligt rutin då eleven har undervisning på annan skola med pedagog som har annan rektor, dessa ärenden kan då hamna mellan stolarna.

3.3.2 Sexuella trakasserier

Risken med ett negativt språkbruk kan exempelvis leda till försämrad självkänsla, att man inte vill komma till skolan och på sikt försämrad närvaro.

Någon påpekar till exempel klädsel som avvikande vilket kan innebära att man också kan hämmas i sin identitetsutveckling.

3.3.3 Kön

Risken med ett negativt språkbruk kan exempelvis leda till försämrad självkänsla, att man inte vill komma till skolan och på sikt får mindre närvaro.

I aktiviteter kan man bli retad när man gör aktiviteter där annat kön är i majoritet, vilket kan leda till att eleven känner sig utanför, annorlunda och inte kan vara sig själv.

3.3.4 Könsöverskridande identitet eller uttryck

Risken med ett negativt språkbruk kan exempelvis leda till försämrad självkänsla, att man inte vill komma till skolan och på sikt får en försämrad närvaro.

3.3.5 Etnisk tillhörighet

Risken med ett negativt språkbruk vad gäller etnisk tillhörighet kan exempelvis leda till försämrad självkänsla och ett utanförskap.

3.3.6 Religion eller annan trosuppfattning

Eleven kan känna sig utanför och negativt särbehandlad.

Risken med ett negativt språkbruk kan exempelvis leda till ett utanförskap och en känsla av att vara annorlunda.

Risken med okunskap kan var både direkt och indirekt diskriminering. Vi kanske inte tar hänsyn vid T ex. schemabrytande aktiviteter.

3.3.7 Funktionsnedsättning

Risken med ett negativt språkbruk kan exempelvis leda till försämrad självkänsla, att man inte vill komma till skolan och på sikt försämrad närvaro.

Risken med att vi inte ger rättvisa förutsättningar vid NP är att man inte bedöms på rättvisa grunder.

Alla elever klarar inte av schemabrytande aktiviteter, det tar för mycket energi och kan resultera i att eleven känner sig utanför och annorlunda.

När vi inte använder riskanalysmallen problematiseras inte aktiviteter och dess innehåll.

3.3.8 Sexuell läggning

Risken med ett negativt språkbruk kan exempelvis leda till försämrad självkänsla, att man inte vill komma till skolan och på sikt försämrad närvaro.

Om heteronormen förstärks så förstärks känslan av att vara annorlunda och utanför vid annan sexuell läggning.

Vi behöver upplysa eleverna och informera om att vi är olika. Detta behöver göras kontinuerligt och på ett naturligt sätt.

3.3.9 Ålder

Om de yngsta elevernas röst inte blir hörd kan det innebära att upplever sig missgynnade och utanför pga sin ålder.

3.4 Planerade åtgärder för läsåret

Åtgärderna är överförda och tidsplanerade i enhetens kvalitetsverktyg för att fortlöpande genomföras. För definition av begreppen främjande och förebyggande, se bilaga 1.

Planerade främjande åtgärder på Ullervads skola och fritidshem.	När påbörjas/genomförs åtgärden?	Ansvarig
Pedagoger får tid till att föra en diskussion och ge goda exempel kring normkritiskt bemötande.	Arbetslagstid under januari-februari	Rektor för att avsätta tid. Varje pedagog ansvarar för att diskussionen förs.

Pedagoger får tid till att föra en diskussion och ge goda exempel kring normkritiska läromedel	Arbetslagstid v46	Rektor för att avsätta tid. Pedagoger, både skola och fritids.
Blanda kön, förutsättningslöst i aktiviteter		Pedagoger, både skola och fritids.
Kurator presenterar sektor Utbildnings stödmateriel kring HBTQ	Måndag v 44	Kurator
Inventera, sortera bort samt köpa in skolbibliotekets böcker utifrån diskrimineringsgrunderna	Kan beslutas av personal APT 6 okt	Rektor (elever? Lärare?)
Tid avsätts till att planera arbete i Faddergrupper där vi arbetar med ett värdegrundsarbete och framförallt språkbruk under läsåret.	Oktober- arbetslagstid	Rektor och pedagoger
Arbete i Faddergrupper där vi arbetar med ett värdegrundsarbete och framförallt språkbruk under läsåret.	Under vårterminen 2021	Pedagoger
Planerade förebyggande åtgärder på Ullervads skola och fritidshem	När påbörjas/genomförs åtgärden?	Ansvarig
Inför NP planeras sittning med specialpedagog in för att göra de anpassningar som behövs.	Januari 2021	Spec.ped och rektor
Risikanalysmallen, vid schemabrytande aktiviteter, gås igenom vid APT	6 oktober	Rektor
Risikanalysmallen behöver kompletteras med punkter kring <ul style="list-style-type: none"> • alternativa aktiviteter med hänsyn till 	September månad	Rektor

funktionsnedsättning samt till elever med annan religion eller trosuppfattning		
Alla årskurser har representanter i elevrådet	From september 2020	Rektor
Rutin upprättas kring kommunikation och ansvarsfördelning för att säkerhetsställa att rutin kring utredning av kränkande behandling då elev har undervisning på annan skola	Lyfts i rektorsgrupp 16 september	Rektor

4. Delaktighet och förankring av planen (samverkansskyldighet)

4.1 Barns/elevs delaktighet

Varje klass och fritidshemsgrupp går igenom planen tillsammans med lärare och eller fritidspedagoger. Eleverna uppmanas att tycka och fråga och planen kan sedan komma att justeras eller kompletteras. Rektor och elevrådet har en gemensam avstämning och genomgång av planens syfte och innehåll innan den tas upp i elevgrupperna.

4.2 Medarbetares delaktighet

Vid konferens med lärare och arbetslagsträff med fritidspedagoger samt APT med samtliga bearbetas, behandlas och implementeras planen.

4.3 Vårdnadshavarens möjlighet till delaktighet

På grund av rådande pandemi kommer det årliga föräldramötet i år ske digitalt i form av PowerPoint. Denna plan kommer då presenteras, dess syfte och vart den går att finna då den blivit antagen. Vårdnadshavare uppmanas då att läsa igenom planen och komma med tankar, frågor och idéer. Planen läggs också ut på Infomentor där möjlighet till återkoppling och kommentarer finns.

5. Rutin/åtgärder vid händelse av konflikt, diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande behandling

Ytterst ansvarig för att inga elever eller vuxna på skolan diskrimineras, kränks eller trakasseras är rektor. För att uppnå målet att alla behandlas väl och lika behöver alla på skolan känna ansvar för att uppmärksamma och rapportera diskriminering och kränkning. Eleverna gör det efter förmåga, för de anställda vuxna är det en skyldighet.

5.1 Rutin vid konflikt mellan barn/elever

Upptäckt/ information av/ om konflikt

Steg	Åtgärd	Ansvarig
1.	Ingrip om behövt.	All personal
2.	Meddela barnens/elevens mentorer.	Den personal som ingripit eller eventuellt fått information om konflikt
3.	Samtal med berörda barn/elever	Mentor/pedagog
4.	Bestäm tid för uppföljning (ca en vecka senare).	Mentor/pedagog
5.	Dokumentera händelsen	Mentor/pedagog
6.	Kontakta vårdnadshavare till berörda barn/elever. Berätta om händelsen och hur förskolan/skolan/fritidshemmet hanterat det samt dokumentera samtalet.	Mentor/pedagog

5.2 Rutin när barn/elev kränker/trakasserar/sexuellt trakasserar annan/annat barn/elev

Upptäckt/ information om kränkning, trakasserier eller sexuella trakasserier

Steg	Åtgärd	Ansvarig
1.	Anmäl kränkning/trakasserier/sexuella trakasserier till rektor via länk på Navet ”Anmäl kränkning barn och elev”	All personal
2.	Informerar berörda barns/elevs pedagoger/mentor.	All personal
3.	Informera berörda barns/elevs vårdnadshavare om att en anmälan gjorts och att förskolan/skolan kommer att utreda kränkningen/trakasserier/sexuella trakasserier	Pedagog/mentor
4.	Utredning påbörjas	Rektor
5.	Barnen/Eleverna hålls under uppsikt under utredningstiden.	Pedagog/mentor/arbetslag
6.	Samtal med berörda barn/elever om kränkningen/trakasserier/sexuella trakasserier (utifrån mognad)	Pedagog/mentor
7.	Åtgärder/insatser sätts in vid behov när utredning är klar.	Rektor
8.	Samtal med berörda elevs vårdnadshavare om utredningen och om åtgärder/insatser.	Rektor
9.	Uppföljning av åtgärder/insatser.	Rektor
10.	Om kränkning/trakasserier/sexuella trakasserier upphör avslutas ärendet.	Rektor
11.	Om kränkningen/trakasserier/sexuella trakasserier inte upphör intensifieras åtgärder/insatser och eventuell tas hjälp av andra professioner eller externa myndigheter.	Rektor

5.3 Rutin när personal kränker/diskriminerar/trakasserar/sexuellt trakasserar barn/elev

Upptäckt/ information av/ om kränkning, trakasserier eller sexuella trakasserier

Steg	Åtgärd	Ansvarig
1.	Barn/elev/personal meddelar rektor eller annan personal att elev blir kränkt, diskriminerad, trakasserad eller sexuellt trakasserad.	All personal
2.	Informera berörd vårdnadshavare om kränkningen/diskrimineringen/trakasserier/sexuella trakasserier och dokumentera samtalet.	Rektor
3.	Utredning påbörjas	Rektor
4.	Samtal med berört barn (utifrån mognad)/elev och personal om kränkningen/diskrimineringen/trakasserier/sexuella trakasserier	Rektor
5.	Fackliga företrädare och skyddsombud informeras.	Rektor
6.	Åtgärder/insatser sätts in vid behov när utredningen är klar.	Rektor
7.	Uppföljning av åtgärder/insatser	Rektor
8.	Om kränkning, diskriminering/trakasserier/sexuella trakasserier upphör avslutas ärendet.	Rektor
9.	Om kränkning, diskriminering/trakasserier/sexuella trakasserier inte upphör kontaktas chef förskola och pedagogisk omsorg/grundskolechef/avdelningschef Vadsbogymnasiet och vuxenutbildning och/eller personalenheten.	Rektor

5.4 Rutin för hur vårdnadshavare ska göra för att anmäla diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling

Upptäckt/information av/ om diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling.

Scenario	Åtgärd
A. Elev utsätter annan elev för trakasserier/sexuella trakasserier eller kränkande behandling.	Informera mentor
B. Personal utsätter elev för diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling.	Informera rektor
C. Verksamheten ¹ utsätter elev för diskriminering.	Informera rektor
D. Rektor utsätter elev för diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling.	Informera chef förskola och pedagogisk omsorg/ grundskolechef/avdelningschef Vadsbogymnasiet och vuxenutbildning

5.5 När rektor kränker/diskriminera/trakasserar/sexuellt trakasserar barn/elev

Informera chef förskola och pedagogisk omsorg/
grundskolechef/avdelningschef Vadsbogymnasiet och vuxenutbildning

5.6 När verksamheten² diskriminerar barn/elev

Informera rektor eller chef förskola och pedagogisk omsorg/
grundskolechef/avdelningschef Vadsbogymnasiet och vuxenutbildning

^{1,2} Med **verksamheten** menas skolans miljö, byggnader, lokaler, utegård, utformning och möblering, m.m. och syftar på bristande tillgänglighet.

För information kan även elev och vårdnadshavare vända sig till Barn- och elevombudsmannen www.skolinpektionen.se/BEO vid åsikter om utbildningen.

6. Referenser

- Diskrimineringslagen (2008:567)
- Diskrimineringsombudsmannens handledning – Lika rättigheter i förskolan
- Diskrimineringsombudsmannens handledning – Lika rättigheter i skolan
- FN:s barnkonvention
- Skollagen (2010:800)
- Skolverkets allmänna råd – Arbetet mot diskriminering och kränkande behandling
- Socialtjänstlagen (2001:453)

7. Bilagor

7.1 Definitioner

Bristande tillgänglighet

När en person med en funktionsnedsättning missgynnas genom att sådana åtgärder för tillgänglighet inte har vidtagits för att den personen ska komma i en jämförbar situation med personer utan denna funktionsnedsättning som är skäligen utifrån krav på tillgänglighet i lag och annan författning, och med hänsyn till:

- de ekonomiska och praktiska förutsättningarna
- varaktigheten och omfattningen av förhållandet eller kontakten mellan verksamhetsutövaren och den enskilde
- andra omständigheter av betydelse

Diskriminering

Diskriminering är när förskolan/skolan behandlar ett barn/elev sämre än andra barn/elever och behandlingen har samband med diskrimineringsgrunderna kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, könsöverskridandet identitet/uttryck eller ålder. Eftersom diskriminering handlar om missgynnande förutsätter det någon form av makt hos den som utför diskrimineringen. Diskrimineringen kan vara antingen direkt eller indirekt.

Direkt diskriminering

Med direkt diskriminering menas att ett barn/elev missgynnas och det har en direkt koppling till någon av diskrimineringsgrunderna.

Främjande

Främjande arbete handlar om att identifiera och stärka de positiva förutsättningarna för likabehandling i verksamheten. Arbetet utgår ifrån skolans övergripande uppdrag att verka för demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter. Detta värdegrundsarbete syftar till att förankra respekten för alla människors lika värde samt att utveckla en skolmiljö där alla barn och elever känner sig trygga och utvecklas.

Förebyggande

Det förebyggande arbetet syftar till att avvärja de risker för diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling som finns i verksamheten. Riskerna kan kartläggas på olika sätt. Förebyggande åtgärder ska motiveras av vad som kommer fram i en kartläggning..

Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering sker när en förskola/skola tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringsätt som verkar neutralt, men som i praktiken missgynnar ett barn/elev på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna. Om exempelvis alla barn/elever serveras samma mat, kan det indirekt diskriminera de barn/elever som på grund av religiösa skäl eller på grund av en allergi behöver annan mat.

Kränkande behandling

Kränkande behandling är uppträdande som kränker ett barn/elevs värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund för trakasseri. Det kan till exempel handla om att ett barn/elev blir retad för sitt utseende. Ett barn/elev kan bli utsatt för kränkande behandling av personal som av andra barn/elever.

Kränkande behandling kan vara:

- fysiska (slag, knuffar)
- verbala (hot, svordomar, öknamn)
- psykosociala (utfrysning, grimaser, ignorering, nonchalering)
- texter och bilder (teckningar, lappar, sms, mms, foton, meddelanden på sociala medier)

Repressalier

Personal får inte utsätta en elev för straff eller annan form av negativ behandling på grund av elev eller vårdnadshavare har anmält skolan för diskriminering eller påtalat förekomsten av trakasserier eller kränkande behandling.

Trakasserier och sexuella trakasserier

Trakasserier är uppträdande som kränker någons värdighet och som har samband med kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, könsöverskridande identitet/uttryck eller ålder. Det kan bland annat vara att man använder sig av förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar med koppling till diskrimineringsgrunderna.

Trakasserier kan också vara av sexuell natur. De kallas då för sexuella trakasserier. Förutom kommentarer och ord kan det vara av någon till exempel tafsar eller kastar närgångna blickar. Det kan också handla om ovälkomna komplimanger, inbjudningar och anspelningar.

Trakasserier och sexuella trakasserier är ett beteende som är oönskat. Det är den som utsatt för trakasserier som avgör vad som är oönskat eller kränkande. Enligt lagen måste den som trakasserar förstå hur agerandet upplevs för att det ska bli fråga om trakasserier eller sexuella trakasserier. Det är därför viktigt att den som är trakasserad klargör för den som trakasserar att beteendet är obehagligt och ovälkommet. I vissa situationer kan kränkningen vara så tydlig att inga påpekande krävs från den som känner sig trakasserad.

Det gemensamma för trakasserier är att de gör att ett barn/elev känner sig förolämpad, hotad, kränkt eller illa behandlad. Ett barn/elev kan bli utsatt för trakasserier av personal som av andra barn/elever.

7.2 Lagstiftning och styrdokument

Skolväsendet vilar på demokratins grund

Skollagen (2010:800) slår fast att utbildningen inom skolväsendet syftar till att eleverna ska inhämta och utveckla kunskaper och värden.

Utbildningen ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Var och en som verkar inom skolan ska också främja aktning för varje människas egenvärde och respekt för miljön.

Arbetsmiljölagen (AML)

AML gäller förutom för personal, även för elever från och med förskoleklass. Barn i förskolan och elever i fritidshemmet är undantagna bestämmelserna i AML. Lagens ändamål är att förebygga ohälsa och olycksfall i arbetet samt att även i övrigt uppnå en god arbetsmiljö. Enligt AML ansvarar rektor för att det finns förutsättningar för att skapa en god arbetsmiljö som lever upp till bestämmelserna i AML.

Brottsbalken

Enligt brottsbalken är handlingar som kan betecknas som misshandel, ofredande och olaga tvång straffbara. Rektor ska handlägga ärendet enligt riktlinjer mot hot om våld.

FN:s barnkonvention

Barnkonventionen har sitt ursprung i principen om den inneboende värdigheten hos alla människor och deras obestridliga rättigheter. Barnkonventionen bygger på perspektivet att barnets bästa alltid ska komma i främsta rummet.

Artiklar inom området; artikel 2, 12, 19, 28 samt 36.

Förbud mot diskriminering och kränkande behandling

Diskrimineringslagen ska motverka diskriminering på grund av:

- kön
- könsöverskridande identitet eller uttryck
- etnisk tillhörighet
- religion eller annan trosuppfattning
- funktionsnedsättning
- sexuell läggning
- ålder

Huvudmannen eller personalen får inte utsätta ett barn eller en elev för kränkande behandling. (Skollagen 6 kap. 9 §)

Socialtjänstlagen

Enligt 14 kap 1 §, är både skolmyndigheten och alla anställda inom förskoleverksamhet, skolbarnomsorg och skola skyldiga att ”genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om något som kan innebära att socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd”.

Värdegrunden

Uttrycker det etiska förhållningssätt som ska präglade verksamheten. Skolan ska främja förståelsen för andra människor och förmågan till inlevelse. Ingen ska utsättas för kränkande behandling. Utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. (Skollagen 5 kap. 3 §)

7.3 Anmälningsskyldighet

Vid trakasserier och kränkande behandling

Det är viktigt att all personal i verksamheten tar alla signaler om trakasserier och kränkande behandling på allvar och agerar snabbt. Kränkningar upphör inte automatiskt utan brukar i stället öka om de inte aktivt motverkas.

All personal har anmälningsskyldighet att anmäla alla händelser där ett barn/elev upplever sig ha blivit utsatt för trakasserier eller kränkande behandling

Till socialtjänsten

Anmälningsskyldiga är all personal inom verksamheten och den omfattar sådant pedagoger och annan personal får kännedom om i sin yrkesutövning och som föranleder oro över ett barns/elevs situation.

Anmälningsskyldigheten regleras i kap. 14, 1 § socialtjänstlagen och det finns en hänvisning till denna bestämmelse i skollagen kap 29, 13 §.

Syftet med anmälningsskyldigheten är att socialtjänsten på ett så tidigt stadium som möjligt ska få kännedom om barn och ungdomar som behöver hjälp. Skyldigheten omfattar barn under 18 år och avser missförhållanden som antingen är kopplade till barnets/elevens hemmiljö eller dess eget beteende. Det kan handla om misstanke om övergrepp, vanvård eller brister i omsorgen i hemmet eller att barnet/eleven uppvisar ett riskbeteende.

Du hittar anmälningsblanketten till socialtjänsten på kommunens medarbetarportal Navet under Service och i arbetet/Arbetsrutiner och checklistor/Sektor utbildning/Elevhälsa.